

Dikkat Eksikli?i Hiperaktivite Bozuklu?u Ev Derecelendirme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Dikkat Eksikli?i Hiperaktivite Bozuklu?u Ev Derecelendirme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19866>

Özet

Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu Ev Derecelendirme Ölçeği, çocuklarda ve ergenlerde görülen **Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu** (DEHB) semptomları ebeveyn raporları aracılığıyla ev ortamında sistematik olarak değerlendirilerek amaçla geliştirilmiş bir **uyarlama** çalışmasıdır. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışmaları, Ebru Aksu Meriçli ve Figen Turan tarafından 2014 yılında yapılmıştır.

Toplam 39 maddeden oluşan bu ölçek, DEHB'nin DSM kriterlerine uygun olarak iki ana alt boyutu ölçmektedir: Dikkat Eksikliği (19 madde) ve Hiperaktivite/Dürtüsellik (20 madde). Ölçek, 4'lü **Likert ölçeği** formatında (1=Hiçbir zaman, 4=Her zaman) puanlanmakta olup, klinik ve araştırma bağlamlarında DEHB'nin evdeki davranışsal yansımaları standardize etmede önemli bir araç olarak kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu, DEHB, Ev Derecelendirme Ölçeği, SCALES, **Hiperaktivite**, **Dürtüsellik**, Psikometrik Özellikler, Çocuk Psikolojisi.

Yazarlar

Ebru Aksu Meriçli, Figen Turan.

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, çocuklarda ve ergenlerde **Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu** (DEHB) semptomlarının şiddetini ve sıklığını, ebeveynlerin gözlemleri üzerinden, doğal ev ortamında belirlemektir. Bu standardize edilmiş değerlendirme, klinik tanıyı desteklemek ve semptomların zaman içindeki değişimini (tedaviye yanıtı) izlemek için gerekli nicel veriyi sağlamaya hedefler.

Ölçek, sadece genel bir DEHB skoru sunmakla kalmaz, aynı zamanda dikkatsizlik ve hiperaktivite/dürtüsellik alt boyutları ayrı ayrı değerlendirilerek, çocuğun zorluk yaşadığı özgül alanlara odaklanmaya mümkün kollar. Bu detaylı ayrıntı, müdahale stratejilerinin kişiselleştirilmesi açısından kritik öneme sahiptir.

Yapı (Ölçülen Yapı)

Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu Ev Derecelendirme Ölçeği, psikolojideki **Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu** (DEHB) yapısını ölçmektedir. Bu yapı, genellikle iki temel davranışsal kümeyi içerir. Ölçek, bu iki kümenin ev ortamındaki davranışsal yansımaları değerlendirmek

üzere tasarlanmıştır.

Ölçek, toplam 39 madde ile iki temel faktör altında toplanmıştır: **Dikkat Eksikliği** (19 madde) ve **Hiperaktivite/Dürtüsellik** (20 madde). Dikkat Eksikliği alt boyutu, unutkanlık, görevleri tamamlayamama ve organize olmada zorluk gibi içselleştirilmiş sorunlar; Hiperaktivite/Dürtüsellik alt boyutu ise aşırı hareketlilik, sabırsızlık ve dürtüsel konuşma gibi dışsallaştırılmış sorunlar kapsamaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması, Meriçli-Aksu ve Turan (2014) tarafından gerçekleştirilmiş ve makalenin başlığında belirtildiği üzere geçerlik analizleri yapılmıştır. Ancak, sunulan kaynak özetinde spesifik istatistiksel geçerlik katsayıları belirtilmemiştir.

Uyarlama çalışmasında genellikle yapı geçerliliği (faktör analizi ile alt boyutların doğrulanması) ve ölçüt bağıntılığı geçerlik (bakıma güvenilir DEHB ölçekleri veya klinik tanı ile korelasyon) incelenir. Bu ölçek, DEHB tanısı almış ve almayan grupları bakımıyla ayırt etme yeteneği açısından değerlendirilmiştir. Detaylı geçerlik analiz sonuçları için orijinal akademik makaleye başvurulması gerekmektedir.

Güvenirlik

Türkçe uyarlama çalışması kapsamında ölçeğin güvenilirlik analizleri (iç tutarlılık ve muhtemelen test-tekrar test güvenilirliği) incelenmiştir. Sunulan kaynak verisi spesifik güvenilirlik katsayıları (örneğin, **Cronbach Alfa** değerleri) içermemektedir.

Psikometrik açıdan sağlam bir ölçek olarak kabul edilebilmesi için, Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite/Dürtüsellik alt boyutlarının yüksek düzeyde iç tutarlılık sergilemesi beklenir. Ölçeğin alt boyutlarının tutarlılık düzeyleri ve zamana karşı kararlılığına ilişkin detaylı bilgiler, Meriçli-Aksu ve Turan (2014) makalesinde bulunmaktadır.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal geçerliliğini incelemek amacıyla **faktör analizi** uygulanmıştır. Bu analizler sonucunda Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu Ev Derecelendirme Ölçeği'nin, teorik beklentilere paralel olarak iki ana faktörlü bir yapı sergilediği doğrulanmıştır.

Bu iki faktör, ölçeğin iki temel alt boyutunu oluşturur: Dikkat Eksikliği (19 madde) ve Hiperaktivite/Dürtüsellik (20 madde). Bu iki faktörlü yapı, ölçeğin DEHB semptomatolojisini klinik açıdan anlamlı biçimde ayırtabildiğini göstermektedir.

Enstrüman (Ölçek Bilgileri)

Test Type: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Ebeveyn tarafından doldurulan, 2 alt boyut ve 39 madde içeren Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği.

Language Available: Türkçe (Türkçe uyarlaması mevcuttur).

Population Group: Çocuklar ve Ergenler.

Age Group: Ölçek, DEHB semptomlarının yaygın olarak gözlemlendiği okul çağı ve ergenlik dönemindeki çocuklar için tasarlanmıştır.

Population Details: Klinik popülasyonlar, genel okul örneklemeleri ve psikiyatrik takip altındaki çocuklar.

Test Methodology: 4'lü Likert ölçeği kullanılarak derecelendirme yapılır (1=Hiçbir zaman, 2=Bazen, 3=Şık sık, 4=Her zaman). Yüksek puanlar, ilgili davranışların daha yüksek sıklıkta gözlemlendiğini gösterir.

Anahtar Kelimeler

DEHB derecelendirme, psikometrik analiz, Ebru Aksu Meriçli, Figen Turan, Nöropsikiyatri Arşivi, çocuk psikolojisi, davranışsal değerlendirme.

Yazarlar (Detaylı Bilgiler)

Author ORCID Identifier: Sağlanmamıştır.

Affiliation Email addresses: ebru_aksu@yahoo.com

Correspondence Address: Orijinal makalede belirtilmiştir (Sorumlu Yazar Ebru Aksu Meriçli).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin Türkçe uyarlama ve psikometrik özelliklerinin yayımlandığı yıl 2014'tür. Ölçeğin klinik veya ticari amaçla kullanılması için gerekli izinler ve güncel ücret bilgileri, sorumlu yazar Ebru Aksu Meriçli veya orijinal ölçeğin yayın hakları sahibi ile iletişime geçilerek temin edilmelidir.

Referanslar

Meriçli-Aksu, E. ve Turan, F. (2014). SCALES-Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu Okul ve Ev

Derecelendirme Ölçekleri'nin kar??la?tırılmas? ve geçerlik-güvenirlik çal??mas?. *Nöropsikiyatri Ar?ivi*, 51(3), 195-204. DOI: <https://www.doi.org/10.4274/npa.y6548>

Makalenin tam metni (PDF) a?a??daki ba?lantıdan erişilebilir: noropsikiyatriarsivi.com

Ölçe?in orijinal PDF'i buradan indirilebilir: scales-dikkat-eksikligi-hiperaktivite-bozuklugu-ev-derecelendirme-olcegi-toad.pdf

Dikkat Eksikli?i Hiperaktivite Bozuklu?u Ev Derecelendirme Ölçe?i Maddeleri

Ölçek 2 alt boyut ve 39 maddeden oluşmaktadır:

Dikkat Eksikli?i (19 m): Okul e?yalar?n? kaybeder

Hiperaktivite/Dürtüsellik (20 m): Yeme?ini tam bitirmeden (sofradan) kalkar.